

Hallituksen esitys eduskunnalle yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn sopimuksen hyväksymisestä ja laiksi sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla Suomen ja Ruotsin välillä Tukholmassa helmikuussa 2014 allekirjoitetun sopimuksen. Sopimuksella mahdollistettaisiin sopimusvaltioiden lasten osallistuminen toisen sopimusvaltion ylläpitämään opetukseen ulkomailla ja määrätään tästä aiheutuvien kustannusten jako. Aiempi vastaava sopimus vuodelta 1996 lakkaa olemasta voimassa heinäkuussa 2014. Uudessa sopimuksessa on otettu huomioon Suomen lainsäädännössä tehdyt lähinnä sääöstekniset muutokset. Si-

sällöllisesti sopimus on aiemman sopimuksen kaltainen.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin molemmat sopimusvaltiot ovat ilmoittaneet, että sopimuksen voimaansaattamisen edellyttämät toimenpiteet on suoritettu. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajankohtana, kuin sopimus tulee voimaan. Sopimusta sovellettaisiin lukuvuodesta 2014—2015 alkaen.

PERUSTELUT

1 Nykytila

Suomen ja Ruotsin välillä allekirjoitettiin 27.6.1996 sopimus yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla (SopS 60/1996). Sopimuksella mahdollistetaan sopimusvaltioiden oppilaiden osallistuminen toisen sopimusvaltion ylläpitämään opetukseen ulkomailla ja määrätään tästä aiheutuvien kustannusten jako. Sopimuksen mukaan ulkomaankoulun ylläpitäjää perii toisen sopimusvaltion oppilasta kohden tietyn sopimuksessa määritellyn maksun. Sopimus koskee peruskoulun vuosiluokkia 1—9 sellaisissa sopimusvaltioiden ulkopuolelle perustetuissa ulkomaankouluissa, jotka on hyväksytty oikeutetuiksi saamaan valtionapua.

Suomi teki Ruotsille neuvottelualoitteen sopimuksen muuttamiseksi, koska Suomessa tämän sopimuksen taustalla olevat lait ovat muuttuneet. Ruotsi irtisanoi sopimuksen 23.5.2013 ja se lakkaa olemassa olemassa voimassa 30.7.2014. Koska sopimus on irtisanottu, ryhdyttiin toimenpiteisiin uuden sopimuksen tekemiseksi. Uudessa sopimuksessa otetaan huomioon Suomen lainsäädännössä tapahtuneet muutokset.

Suomen opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslait muutettiin vuonna 2009. Keskeisin muutos oli rahoitusperustan muuttuminen yksikköhinnoista valtiovarainministeriön vahvistamaksi perushinnaksi. Vuonna 1996 tehdyssä sopimuksessa viitataan suomalaisten oppilaiden ulkomaanopetuksen osalta lakiin ulkomailla toimivasta peruskoulua vastaavasta yksityiskoulusta (379/1981), sellaisena kuin se on osittain muutettuna laeissa (1022/1991) ja (1458/1993) sekä sen nojalla annettuun asetukseen ulkomailla toimivasta peruskoulua vastaavasta yksityiskoulusta (380/1981) sellaisena kun se on osittain muu-

tettuna asetuksissa (927/1987) ja (1465/1994). Tältä osin lainsäädäntö on muuttunut siten, että suomalaisten oppilaiden osalta perusopetuslaki (628/1998) ja perusopetusasetus (852/1998) määräävät ulkomaanopetuksen toiminnan ja tavoitteet.

2 Ehdotetut muutokset

Edellä mainitut muutokset on tehty uuteen sopimukseen. Sopimuksessa puhutaan valtiovarainministeriön vahvistamasta perushinnasta. Suomalaisten oppilaiden osalta viitataan perusopetuslakiin, jonka perusteella valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan antaa lain tarkoittamaa opetusta. Lupa voidaan antaa myös ulkomailla järjestettävää opetusta varten. Muutokset ovat lähinnä teknisiä ja johtuvat Suomen lainsäädännön muuttumisesta. Sisällöllisiä muutoksia ei sopimukseen ole tehty.

Opetuksen ja koulutuksen rahoitusta koskeva lainsäädäntö ei mahdollista valtionavun maksamista ulkomaille niissä tapauksissa, joissa toinen sopimusvaltio ylläpitää ulkomaankoulua. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 2 §:n mukaan lakia ei sovelleta, jos perusopetusta järjestetään ulkomailla. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain (1705/2009) 2 §:n mukaan lakia sovelletaan ulkomailla järjestettävään perusopetuslain mukaiseen opetukseen. Toisen sopimusvaltion ylläpitämää opetusta ei voida pitää perusopetuslain mukaisena opetuksena.

Valtionapuperusteista säädetään Suomessa lailla ja koska tietyt sopimuksen määräykset koskevat valtionavun maksamista, kuuluvat ne lainsäädännön alaan. Sopimukseen tehdyt korvauksen maksamista koskevat muutokset noudattavat Suomen lainsäädännön mukaisia

valtionapuperusteita, eivätkä ne siten ole ris-tiriidassa Suomen lainsäädännön kanssa.

3 Esityksen vaikutukset

Sopimus antaa suomalaisille ja ruotsalaisil-le lapsille mahdollisuuden käydä peruskoulua omalla äidinkielellään, mikäli sopimusvalti-oiden ulkopuolella sijaitsevalla paikkakun-nalla on jommankumman sopimusvaltion yl-läpitämä peruskoulu. Suomalaiset lapset voi-vat käydä ruotsalaista koulua ja periaatteessa myös ruotsalaiset lapset voivat käydä suoma-laista koulua. Käytännössä sopimus on kos-kenut vain suomalaisia lapsia, jotka ovat osallistuneet Ruotsin valtion ylläpitämään perusopetukseen. Lukuvuonna 2011—2012 suomalaisia oppilaita oli Ruotsalaisissa kou-luissa yhteensä 28. Ruotsalaisia lapsia ei ole ollut Suomen valtion ylläpitämissä kouluissa.

Sopimuksella on vähäisiä taloudellisia vai-kuuksia. Esimerkiksi lukuvuonna 2011—2012 Ruotsin valtiolle maksettiin yhteensä 151 737,08 euroa korvaukseksi suomalaisten lasten saamasta perusopetuksesta ruotsalai-sissa kouluissa ulkomailla. Korvaus makse-taan valtion talousarvion momentilta 29.10.30 (valtionosuus ja -avustus yleissivis-tävän koulutuksen käyttökustannuksiin). Sop-imuksen aiheuttamat kustannukset on otettu huomioon momentin määrärahan mitoitus-sessa.

4 Asian valmistelu

Sopimus on valmisteltu virkatyönä opetus- ja kulttuuriministeriössä yhteistyössä Ruotsin hallituksen kanssa.

Sopimus on allekirjoitettu Tukholmassa 19 päivänä helmikuuta 2014. Hallituksen esitys on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeri-össä.

5 Voimaatulo

Sopimus tulee voimaan 30 päivän kuluttua siitä, kun molemmat sopimusvaltiot ovat ilmoittaneet toisilleen, että sopimuksen voi-maansaattamisen edellyttämät toimenpiteet on suoritettu. Esitykseen sisältyy lakiehdotus

sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samana ajan-kohtana, kuin sopimus tulee voimaan. Sopi-musta on tarkoitus soveltaa lukuvuodesta 2014—2015 alkaen.

Sopimus koskee valtionavun maksamista toisen sopimusvaltion ylläpitämälle ulko-maankoululle. Sopimuksen kohteena ei ole Ahvenanmaan maakunnan tai sen kuntien maakunnassa järjestämä perusopetus eikä so-pimuksella ole taloudellisia vaikutuksia maa-kuntaan. Sen vuoksi esitykselle ei ole tarpeen pyytää Ahvenanmaan maakuntapäivien suos-tumusta.

6 Eduskunnan suostumuksen tar-peellisuus ja käsittelyjärjestys

Perustuslain 94 §:n 1 momentin mukaan eduskunta hyväksyy sellaiset valtiosopimuk-set ja muut kansainväliset velvoitteet, jotka sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia mää-räyksiä tai ovat muutoin merkitykseltään huomattavia taikka vaativat perustuslain mu-kaan muusta syystä eduskunnan hyväksymi-sen.

Sopimus sisältää lainsäädännön alaan kuu-luvia määräyksiä valtionavun maksamisesta, joiden vuoksi eduskunnan on hyväksyttävä sopimus.

Sopimus ei sisällä määräyksiä, jotka koski-sivat perustuslakia sen 94 §:n 2 momentissa tai 95 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla. Sopimus voidaan hallituksen käsityksen mu-kaan hyväksyä äänten enemmistöllä ja ehdo-tus sen voimaansaattamislaisi voidaan hy-väksyä tavallisen lain säätämisyjärjestyksessä. Edellä olevan perusteella ja perustuslain 94 §:n mukaisesti esitetään, että

eduskunta hyväksyisi yhteistyöstä ulko-maanopetuksen alalla Suomen ja Ruotsin vä-lillä 19 päivänä helmikuuta 2014 tehdyn so-pimuksen.

Koska sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat lainsäädännön alaan, annetaan sa-malla eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla Suomen ja Ruotsin välillä tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §
Yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla Suomen tasavallan hallituksen ja Ruotsin hallituksen välillä Tukholmassa 19 päivänä helmikuuta 2014 tehdyn sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset ovat laki-

na voimassa sellaisina kuin Suomi on niihin sitoutunut.

2 §
Sopimuksen muiden määräysten voimaansaattamisesta ja tämän lain voimaantulosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 2014

Pääministeri

JYRKI KATAINEN

Sisäministeri *Päivi Räsänen*

Sopimusteksti

SOPIMUS

Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla

Suomen ja Ruotsin välillä 16. kesäkuuta 1996 allekirjoitettu sopimus yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla ja siihen liittyvä pöytäkirja on voimassa kunnes jompikumpi sopimusvaltion irtisanoo sen.

Ruotsin hallitus on irtisanonut yllä mainitun sopimuksen 23 päivänä toukokuuta 2013 ja se lakkaa olemasta voimassa lukuvuoden 2013 —2014 päättyessä. Suomen ja Ruotsin hallitukset, jotka haluavat tehdä sopimuksen yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla, ovat sopineet seuraavasta:

1 artikla

Yhteistyö käsittää peruskoulun vuosikurssit 1—9 sellaisissa sopimusvaltioiden ulkopuolelle perustetuissa ulkomaankouluissa, jotka on hyväksytty oikeutetuiksi saamaan valtionapua, ja merkitsee:

että Suomen valtio maksaa suomalaisista oppilaista ruotsalaisessa ulkomaankoulussa valtionapuna sen määrän, joka maksetaan valtionapuna suomalaisista oppilaista suomalaisessa ulkomaankoulussa ja joka määräytyy valtiovarainministeriön vahvistaman perushinnan mukaan oppilasta kohti, kuitenkin enintään sen määrän oppilasta kohden, jonka Ruotsin valtio maksaa ulkomaankoululle,

että Ruotsin valtio maksaa ruotsalaisista oppilaista suomalaisessa ulkomaankoulussa valtionapuna sen määrän, joka maksetaan valtionapuna ruotsalaisista oppilaista ruotsalaisessa ulkomaankoulussa, kuitenkin enintään sen määrän oppilasta kohti, jonka Suomen valtio maksaa ulkomaankoululle.

Tämän artiklan määräyksiä sovelletaan ainoastaan siinä tapauksessa, että naapurimaan oppilas täyttää kotimaassaan voimassa olevat valtion tukemaa ulkomaanopetusta koskevat ehdot ja että hänellä on ulkomaankoulussa annettavan opetuksen omaksumiseen vaadittava kielitaito, ja sillä edellytyksellä että sa-

malla paikkakunnalla ei ole valtion tukemaa ulkomaankoulua, jossa opetus tapahtuu oppilaan äidinkielellä.

Suomalaisten oppilaiden osalta on voimassa perusopetuslaki (628/1998), jossa 7 §:n mukaan valtioneuvosto voi myöntää rekisteröidylle yhteisölle tai säätiölle luvan antaa lain mukaista opetusta. Lupa voidaan myöntää myös ulkomailla järjestettävää opetusta varten.

Ruotsalaisten oppilaiden osalta on voimassa asetus (1994:519) valtionavusta ulkomaille olevien lasten ja nuorten koulutuksessa.

Tarkempia ohjeita oppilasvalinnasta antavat Suomen opetushallitus ja Ruotsin valtion koululaitos, joita jäljempänä nimitetään valvontaviranomaisiksi.

Tämä sopimus ei merkitse sitä, että naapurimaan oppilaalla olisi ehdoton oikeus päästä oppilaaksi toisen maan ulkomaankouluun. Yksityinen ulkomaankoulu päättää asiasta.

2 artikla

Naapurimaan oppilaalle äidinkielessä annettavaa täydennysopetusta varten myönnettävä valtionapu suoritetaan oppilaan kotimaassa olevan valvontaviranomaisen antamien tarkempien ohjeiden mukaan.

3 artikla

Asianomainen ulkomaankoulu jättää 1 ja 2 artiklan mukaisen valtionapuanomuksen oppilaan kotimaan valvontaviranomaiselle. Valvontaviranomainen päättää avustuksen suuruudesta. Avustus maksetaan suoraan ulkomaankoulun ylläpitäjälle.

Kouluun lukuvuotta lyhyemmäksi ajaksi otetusta oppilaasta lasketaan puolet kustannusavustuksesta aloitettua lukukautta kohti.

Valvontaviranomaisella on oikeus pyytää ja saada tietoa koulun olosuhteista.

4 artikla

Turvatakseen sen, että oppilaat saavat mahdollisimman pitkälle opetusta äidinkielellään, täytyy yhden opettajista opettaa naapurimaan oppilaita heidän äidinkielellään, mikäli saman naapurimaan oppilaiden lukumäärä on vähintään kolmannes valtionavun laskemisen perustana olevasta oppilasluvusta ja mikäli opettajanvirkoja on enemmän kuin kaksi. Tällaista virkaa haettavaksi julistettaessa on mainittava, että naapurimaassa hankittuun opettajankoulutukseen voidaan panna erityistä painoa.

Tässä artiklassa tarkoitetut opettajanvirat täytetään kyseessä olevaa ulkomaankoulua koskevien sääntöjen ja ehtojen mukaisesti

5 artikla

Ulkomaankoulun johtokunta saa naapurimaan oppilaiden osalta sovittaa tuntijaon

mahdollisimman tarkasti vastaamaan oppilaiden kotimaassa vallitsevaa käytäntöä.

6 artikla

Tämä sopimus tulee voimaan kolmenkymmenen päivän kuluttua siitä päivästä, jolloin molemmat sopimusvaltiot ovat ilmoittaneet, että sopimuksen voimaansaattamisen edellyttämät toimenpiteet on suoritettu. Sopimusta sovelletaan lukuvuodesta 2014/15 alkaen.

Sopimuksen (sopimus Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla) 1 artiklan mukainen kustannusavustus lukuvuodelle 2013/14 vastaa suuruudeltaan valtiovarainministeriön vahvistamaa perushintaa oppilasta kohden Suomessa. Kuitenkin oppilasta kohden maksetaan enintään se määrä, jonka Ruotsin valtio maksaa ulkomaankoululle.

7 artikla

Kumpikin sopimusvaltio voi irtisanoa sopimuksen ilmoittamalla siitä kirjallisesti.

Irtisanomisen jälkeen sopimus on voimassa sitä lukuvuotta lähinnä seuraavan lukuvuoden loppuun.

Tehty Tukholmassa 19 päivänä helmikuuta 2014 kahtena suomen- ja ruotsinkielisenä kappaleena, jonka molemmat tekstit ovat yhtä todistusvoimaiset.

Ruotsin hallituksen puolesta

Suomen hallituksen puolesta

Bertil Östberg

Harry Helenius